NEMURIREA S-A NĂSCUT LA CATEDRĂ

Vasile BOGDAN
TVR Timişoara

De curând am fost la Bruxelles şi mi-am amintit, inconştient, de Dumneaei. Am fost şi la Paris, apoi, la Roma, la fel, era mereu cu mine. Eram împreună de demult, de o vreme imposibil de lungă, o amintire uneori chinuitoare, pentru că nu poţi fi mereu într-o stare de recunoştinţă, dar lucrurile stau chiar astfel, de aceea eu îi mulţumesc mereu. Încă de pe vremea în care, neavând reviste, cărţi în franceză şi italiană, ajunsese, credea că e de datoria Dumneaei să ţină cald în mine interesul, şi nu numai în mine, în toţi cei care învăţaseră de la Dumneaei, să mi le împrumute, pe sub mână, era propagandă occidentală, deh, iar eu citeam cu încântare lucruri care fireşte că îmi erau interzise, năravuri ale celor din „societatea putredă" de dincolo de Cortina de Fier. Dar buchiseam mai departe limbile acestea două, vii, pline de viaţă adevărată, chiar dacă interzisă pentru mine, ceea ce era mai important. Deşi, atunci, îmi păreau inutile, ele, limbile străine. Folositoare poate doar pentru a înţelege mai bine originile unor cuvinte din lexicul românesc, poate pentru a mă delecta cu stilul unor scriitori, dar practic, uzual, nu aveam nevoie cu ele, pe vremea când mi se cerea să raportez orice dialog cu vreun cetăţean străin.

Mărturisesc că cea mai puternică emoţie m-a încercat atunci când am citit, integral, *Il gattopardo* al lui Lampedusa, şi cele patru povesiri ale sale, în original, în acea italiană de miere, caldă, răscolitoare, da, limba era învăluitoare, cum nu aveam să o descopăr decât parţial în traducerea, fireşte

BDD-A12896 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:15:46 UTC)

notabilă, a lui Taşcu Gheorghiu, de pildă. Era altceva. După cum m-a emoţionat peste putinţă atunci când, fiind pentru prima oară în Franţa, prin 1991, eram lăudat într-un ziar pentru franceza mea cursivă.

Cred că era o glumă, în primul rând că vorbeam pentru prima oară franţuzeşte, după decenii de lectură şi alte decenii de uitare, şi fusese mai degrabă o joacă de a găsi sinonime la groaza de cuvinte neştiute, spre a mă face totuşi înţeles. Iar eu, neştiind a mă adresa direct, devenisem extrem de preţios, ceea ce a atras atenţia că aş fi un fel de savant într-ale limbii. Ţin minte ce handicapat mă simţisem, deoarece, neavând exerciţiul vorbirii, nu îl aveam nici pe cel al ascultării, şi la iuţeala aceea de tren de mare viteză a cuvintelor lor, abia înţelegeam vreo vorbuliţă-două.

Iată ce mi-a trebuit să trăiesc din ziua aceea când, ca o curiozitate, optasem să învăţ la Universitatea noastră, franceza şi italiana. Ceea ce nu bănuisem era că voi avea ca profesoară pe cea mai „nasoală" din toate, cea care scoate untul din tine, care te freacă pe toate părţile şi nu se lasă, „dată naibii cum este" până nu te trânteşte, dacă nu ştii materie. Adică limba. De adevărul acestor vorbe aveam să-mi amintesc, trec peste detalii, după al doilea semestru, la examenul din prag de vară, când, după ce bolborosisem ceva cu biletul în mână, Dumneaei mă privi scurt, iar vorbele i-au căzut ca o ghilotină: „Ştii prea multă italiană ca să-ţi dau 7. Ne vedem la toamnă". Acest „Ne vedem la toamnă" mă bântuie şi acuma, sunt singurele vorbe pe care le repet mereu, oriunde mă aflu şi, firesc, dau examen la cele două limbi în dialoguri, uneori, importante, pe care le port cu scriitori, jurnalişti, oameni politici sau artişti.

A fost o vară de coşmar, în care am învăţat serios limba italiană. Toamna, luam 10, iar Doamna mă chema pe şest, eram câţiva la care ţinea în mod deosebit, şi ne dădea câte o revistă nou venită. Era felul Dumneaei de a ne răsplăti, bineînţeles

BDD-A12896 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:15:46 UTC)

garnisind gestul cu alte şi alte observaţii despre felul nostru de a ne îmbrăca, ce să mâncăm, ce să citim, ce să învăţăm. Uneori mi se părea de-a dreptul afurisită, şi astăzi mi se pare că a fost, dar altfel nu ştiam câte ştiu, altfel nu aveam un anume respect faţă de o carte pe care trebuie să o citeşti, îmbrăţişând-o, carte de la care să iei esenţa şi să ai mereu conştiinţa că trebuie să dai întreit oamenilor din ceea ce ai primit. Lecţii fugare, spuse în grabă pe coridoare sau la ore, dar care îţi mergeau direct la inimă. Era afurisenia caldă a omului care te iubea şi-ţi dorea numai binele.

Nu am avut mulţi dascăli de mărimea şi integritatea Dumneaei. Puţini, dar excelenţi, o galerie de aur, care a fost chiar astfel în istoria Universităţii timişorene, care mi-au oferit cunoştinţe, dar mai cu seamă repere. După trecerea pe lângă ei, văd altfel lumea, temeinic, responsabil şi... cu acel sentiment ciudat de *deja vu*, pentru că ceea ce noi teoretizam cândva ori învăţam „inutil", precum limbile străine, ori citeam despre alte meleaguri, acum avem şansa – ce fericire să nu fim prea bătrâni pentru a mai putea savura această şansă – de a le vedea. Şi atunci mă întorc la Dumneaei şi-mi spun, eu profesor ratat, jurnalist încă de pe vremea studenţiei, îmbătrânit astfel, că nemurirea nu stă în cărţi ori în gesturi eroice, ci în minuţia de furnică cu care aşezi dreapta fiinţă în cei pe care îi înveţi. Iar Dumneaei aşa a fost, o harnică furnică, când afurisită, când înduioşătoare, mică cum era şi, de fapt, care mi-a aşezat şi mie sufletul să primesc şi să dau tot ce e mai bun din mine altora. În calitate de martor şi beneficiar, îi dau dreptul la nemurire dragei, unicei profesoare şi omului Maria Belisare.

Timişoara, 1 Decembrie 2008, printr-o simplă coincidenţă,

Vasile Bogdan

BDD-A12896 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:15:46 UTC)